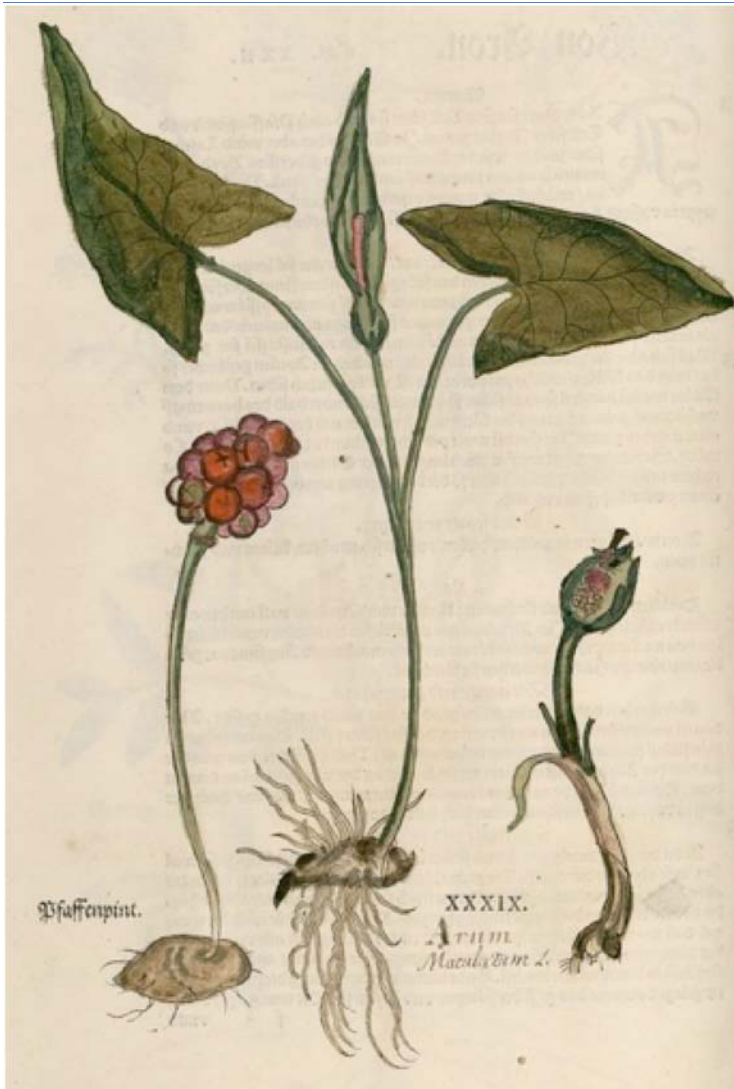

L. Fuchs: New Kreuterbuch, 1543, Von Aron.

Von Aron. Cap. XXII.

(A) Namen.

Aron, würt sonst in Teütschen sprach auch Pfaffenpint, unnd Teütscher Ingber genent. In Griechischer aber unnd Lateinischer zungen, würt er Arum unnd Aris geheysen. Bey den gemeinen kreütlern nent manß auch Pedem vituli. Virile sacerdotis, welcher aller namen ursachen wir genüßsam haben angezeygt in unserm Lateinischen kreüterbüch, und ist hie on not dieselbigen zürzelen.

Gestalt.

Aron bringt bletter wie Schlangenkraut, doch breiter und lenger, und nit so seer mit flecken besprengt. Zwüsch den selbigen schleüfft ein stengel herfür spannen lang, welcher ein wenig

Van Arum. Kapittel. 22. (**Arum maculatum**)

Namen.

Arum wordt soms in Duitse spraak ook papenpint en Duitse gember genoemd. In Griekse echter en Latijnse tong wordt het Arum en Aris geheten. Bij de gewone kruidenkenners noemt men het ook Pedem vituli. Virile sacerdotis, welke alle namen oorzaken we voldoende hebben aangetoond in ons Latijnse kruidenboek en is hier onnodig diezelfde te vertellen.

Gestalte.

Arum brengt bladeren zoals slangekruid, doch breder en langer en niet zo zeer met vlekken gesprengd. Tussen dezelfde sluipt een stengel voort van zeventien cm lang welke een weinig

purpurbraun würt, auff seinem gipffel wechst ein lang spitzig ding, einer hülsen oder getrungen frucht äht nit ungleich, darinnen als in einer scheyden verbotgen ligt ein kôlblin, einem môtselstôssel seer gleich. (B) Wann sich aber die gedachte scheyde auffthût, welches im Aptilen geschicht, so kan man das kôlblin, welchs purpurbraun ist, volkomenlich sehen. Unter dem kôlblin wechst har, und so es abfallet, so besetzt es sich underhalb des hars ringpumer mit grünen beeren oder kôtnern, die werden mit der zeit grösser, unnd einer trauben gleich. Im Herbst würt gedacht treüblin rot, als die schönen Corallen. Seine wurtzel ist weiß, erstlich lengelt, einer Oliven gleich, mit vilen harechten zaselen besetzt, darnach aber so die kôtnern zeitig werden, würt sie rund, einem zwibel koppf nit ungleich.

Statt seiner wachsung.

Aron wechst gern in wälden, hecken, und an schattechten, kalten und feüchten orten.

Zeit.

(C) Die bletter komen und stechen im Mertzen unnd Aptilen, vast mit den aller ersten kreütern herfür. Im Brachmonat verwelcken die bletter, unnd bleibt allein das naked treüblin, welchs kôtnern im Hewmonat und Augstmonat grün bleiben, aber im Herbst so werden sie bleichrot.

Die natur und complexion.

Galenus hat das Aron im ersten grad warm unnd trucken gesetzt. Aber das ist von unserm Aron nit zû verstan, der seer scharpff ist. Dann der selbig on zweifel biß in dritten grad warm und trucken ist. Und ist sôlches kein wunder nit, dann der Aron wechst in einem ort schârpffer an der wurtzel, dann an dem andern. Demnach würdt auch sein complexion verwandelt, wie wir nach der leng in unserm Lateinischen kreüterbüch haben angezeigt.

(D) Die krafft und würckung.

Aron verzeret, macht subtil, und seübert. Darumb ist er gût zû den geschwulsten, in sonderheit der ohren. Die grüne bletter des Aron übergelegt, heilen die alten bôsen schâden, unnd fisteln. Dan erstlich seübern sie, darnach aber so heylen sie und trücknen die übtige feüchtigkeit auß. Dergleichen thût auch die wurtzel, dann wo sie gepulvert würt und jngestrewt, so reiniget sie alle unseüberkeit der alten wunden, unnd fûrderts zur heylung. Sie

purperbruin wordt, op zijn top groeit een lang spits ding, een huls of gedrongen vruchtaar niet ongelijk en daarin zoals in een schede verborgen ligt een kolfje, een morzelstoter zeer gelijk. Wanneer zich echter die gedachte schede open doet wat in april geschiedt dan kan man dat kolfje, welke purperbruin is, volkomen zien. Onder de kolfje groeit haar en zo het afvalt dan bezet het zich onder dat haar ringsom met groene bessen of korrels, die worden met de tijd groter en een druif gelijk. In de herfst wordt gedacht druifje rood zoals de schone koralen. Zijn wortel is wit, eerst langachtig en een olijf gelijk en met vele haarachtige vezels bezet, daarna echter zo die korrels rijp worden wordt ze rond een uienkop niet ongelijk.

Zijn groeiplaats.

Arum groeit graag in wouden, hagen en aan beschaduwde, koude en vochtige oorden.

Tijd.

De bladeren komen en steken in maart en april, vast met de allereerste kruiden, voort. In juni verwelken de bladeren en blijft alleen dat naakte druifje welke korrels in juni en augustus groen blijven, echter in herfst zo worden ze bleekrood.

De natuur en samengesteldheid.

Galenus heeft de Arum in eerste graad warm en droog gezet. Echter dat is van onze Arum niet te verstaan die zeer scherp is. Dan dezelfde zonder twijfel tot in derde graad warm en droog is. En is zulks geen wonder niet, dan de Arum groeit in een oord scherper aan de wortel dan aan de andere. Daarnaast wordt ook zijn samengesteldheid veranderd zoals we in het lang in ons Latijnse kruidenboek hebben aangetoond.

De kracht en werking.

Arum verteert, maakt subtiel en zuivert. Daarom is het goed tot de gezwollen en vooral der oren. De groene bladeren van Arum opgelegd helen die oude boze schaden en lopende gaten. Dan eerst zuiveren ze, daarna echter zo helen ze en drogen de overige vochtigheid uit. Dergelijke doet ook die wortel, dan wanneer ze gepoederd wordt en opgestrooid dan reinigt ze alle onzuiverheid der oude wonden en bevordert ze tot heling. Ze

vertreibt auch das faule fleisch so in den wunden wechst. Beide bletter und wurtzel auff die pestilentz blater gelegt, benemen das giff der selbigen, und heylen sie. Die wurtzel gepulvert [95, 96] und mit rosen ôl vermengt, macht das angesicht sauber. Aron kraut mit der wurtzel in ôl gesotten, unnd warm darauff gesessen heylet die feig blattern. Wann man die auffwerffende kâp, in die Aron bletter wickelt, so weichen hinweck die maden, und bleibt der kâp gût unnd wârhaftig.

verdrijft ook dat vuile vlees zo in de wonden groeit. Beide bladeren en wortel op de pest blaren gelegd benemen dat gif daarvan en helen ze. De wortel gepoederd [95, 96] en met rozenolie vermengt maakt dat aangezicht zuiver. Arum kruid met de wortel in olie gekookt en warm daarop gezeten heelt de aambeien. Wanneer men de uitwerpende kaas in de Arum bladeren wikkelt dan weken ze weg de maden en blijft de kaas goed en duurzaam.

Dodonaeus;

Van Arum kap. vii.

Vorm.

Arum of kalfsvoet.

(Arum maculatum)

Arum heeft grote, groene bladeren die veel op een biet lijken waartussen een steel voortkomt. Die is ongeveer een zeventien cm lang. Op de top groeit een dodje die tenslotte veel ineen gedrongen, ronde besjes voortbrengt die allen bij elkaar op een kleine druiventros lijken. Ze zijn eerst groen en worden daarna mooi rood. De wortel is wit en rond, vrij gelijk een olijf en met vele haarachtige worteltjes behangen.

Plaats.

Arum groeit graag in koude, schaduwachtige plaatsen.

Tijd.

De bladeren van Arum komen in maart en april voort en in juni verwelken en vergaan die. De steel met de druifjes blijft naakt staan tot in augustus en september en dan worden de bessen rijp.

Naam.

Dit kruid wordt in Grieks Aron genoemd. In Latijn Arum. In de apotheken Iaron en Barba Aron en door sommigen Pes vituli, Lupha en Colocasion (Colocasia de Arum van de ouden). In Hoogduits Passenpint en Teutschen Ingber. Hier te lande papenkullekens en kalfsvoet. In Frans pied de veau en vit de prebste.

Natuur.

Arum is warm en droog van naturen en is op de ene plaats heter dan op andere als Galenus schrijft, zo dat de Arum die in Italië groeit maar heet is tot in de eerste of bij de tweede graad en hier te lande is het heet tot in de derde.

Kracht en Werking.

De wortels, bladeren en vruchten van Arum zijn vrij gelijk van krachten en werking met de speerwortel, vooral diegene die hier te lande groeien die zeer heet zijn als gezegd is.

Zie verder: <http://volkoomenoudeherbariaenmedisch.nl> en : <http://www.volkoomen.nl/>